

VERSLAG ONTMANTELING DASSENHOLEN OVERLANGEL 09-03-2021

Notitie van de Zoogdiervereniging:

DATUM	22 MAART 2021
PROJECTNUMMER	2020.048F
PROJECTNAAM	DASSENHOLEN MAASDIJK OVERLANGEL
OPDRACHTGEVER	WATERSCHAP AA EN MAAS
STATUS	DEFINITIEF
AUTEUR(S)	TON POPELIER
PROJECTLEIDER	VILMAR DIJKSTRA
DOCUMENTNUMMER	N2021014

Bezoekadres:

Natuurplaza, Mercator III
Toernooiveld 1,
6525 ED Nijmegen

Triodosbank: 78.49.24.767
IBAN: NL08 TRIO 0784 9247 67
BIC: TRIONL2U

BTW/VAT: 81.45.11.351.B01
KvK: 09148054

Inleiding

Het Waterschap Aa en Maas wordt in Overlangel (gemeente Oss) geconfronteerd met een hoogst ongewenste situatie. Dassen hebben holen gegraven tegen de Maasdijk, waardoor de veiligheid van de primaire waterkering in gevaar komt. Als gevolg van eerdere hoge grondwaterstanden hebben de dassen ook op andere aangrenzende percelen holen gegraven. Deze holen brengen deels de waterveiligheid en deels de verkeersveiligheid in gevaar.

In een intern memo (Handelingsperspectief dassenburchten bij hoogwater, auteur R. Wolters, d.d. 21-12-2020), heeft het Waterschap Aa en Maas maatregelen voorgesteld om de veiligheid van waterkeringen te garanderen bij hoogwater. Het uitgangspunt hierbij is dat alle potentieel gevaarlijke dassenburchten op korte tot middellange termijn verwijderd moeten worden. Daarnaast moeten locaties worden gecreëerd waar dassen wel mogen huizen.

De Zoogdierverseniging heeft op verzoek van waterschap Aa en Maas de situatie in Overlangel in kaart gebracht en advies gegeven hoe deze situatie op te lossen (Popelier & Dijkstra 2021). Daarvoor heeft de Zoogdierverseniging samenwerking gezocht met Ton Popelier van AP Natuuradvies en Begeleiding. Op 9 maart 2021 is een aantal dassenhollen bij Overlangel ontmanteld. In deze notitie wordt beschreven hoe die ontmanteling is uitgevoerd.

Dit verslag werd op 18-03-2021 besproken met Sjaak Daverveld (Waterschap Aa en Maas) en Marcel Geurts (gemeente Oss). Hun opmerkingen zijn verwerkt in deze versie.

Algemeen

Op 09-03-2021 werden dassenhollen (ook wel pijpen genoemd) ontmanteld die zich binnen de Beschermingszones A en B van de Maasdijk in Overlangel bevinden. De afgegraven pijpen stonden op 03-02-2021 onder water en werden toen afgedekt met betongaas, in afwachting van het wegtrekken van het hoogwater. Voor een gedetailleerde beschrijving van de situatie en de geadviseerde aanpak wordt verwezen naar Popelier & Dijkstra (2021).

De werkzaamheden op 09-03-2021 werden op verantwoorde wijze uitgevoerd door twee medewerkers van de firma Gebr. Van Erp in Oss, met inzet van een minigraver. De werkzaamheden vonden plaats onder supervisie van Arno van Zwam (namens Waterschap Aa en Maas) en Ton Popelier (namens Zoogdierverseniging). FBE Brabant en ODBN werden vooraf op de hoogte gebracht door dijkbeheerder Sjaak Daverveld en stemden in met de voorgenomen werkzaamheden (machtiging PM2100054 d.d. 01-02-2021).

Werkzaamheden per locatie

De ligging van de verschillende locaties wordt weergegeven in figuur 1.

Figuur 1. Situatie rond de dassen bij Overlangel langs de Maasdijk (de letters verwijzen naar de verschillende beschreven locaties). Ten westen van D bevinden zich nog in gebruik zijnde dassenholen in de houtsingel langs het gemeentelijke sportpark. Die locaties zijn met rust gelaten.

Locatie A: Eén pijp (foto 1 en 2). Het betongaas is verwijderd en de pijp is afgegraven. Deze bleek eerst naar een diepte van ca. 1,5 meter onder het maaiveld te gaan om daarna vanaf de teen van de dijk ca. 3 meter omhoog te gaan. Het afgegraven gat vulde zich al snel met grondwater. In de dijk boog de pijp zich af in oostelijke richting en om daar na 2 meter abrupt te eindigen. Er werd geen kamer aangetroffen.

Pas na aanvoer van een nieuwe voorraad klei kon de afgraving op 10-03-2021 opgevuld worden met een laag klei (ca. 40 cm dik) en afgegraven aarde. Dit vond plaats onder toezicht van Sjaak Daverveld (Waterschap Aa en Maas).

Bij het afdekken met betongaas op 03-02-2021 werd deze onder water gelopen pijp vanwege de beperkte hoeveelheid uitgeworpen zand ingeschat als vrij onschuldig. Tijdens het afgraven is echter overduidelijk gebleken dat het graafwerk in de dijk door das(sen) een zeer ongewenste en zelfs gevaarlijke situatie heeft opgeleverd. In een hoogwaterperiode kan dit tot afschuiving van de dijk en overstroming leiden.

Aanvulling van Sjaak Daverveld: Er stond nu al grondwater in de pijpen, terwijl de Maas nog niet buiten haar oevers was getreden. Fase 0 was wel in werking getreden: zijnde het controleren en dichtzetten van diverse inlaatkunstwerken.

Foto 1. Locatie A met één dassenpijp.

Foto 2. Locatie A met één uitgegraven dassenpijp.

Locatie B: Eén pijp (foto 3). Het betongaas is verwijderd en de pijp is afgegraven. De pijp bleek slechts enkele meters lang te zijn. Het is opgevuld met een laag klei (ca. 40 cm dik) en afgegraven aarde.

Foto 3. Locatie B met één uitgegraven dassenpijp.

Locatie C: Twee pijpen naast elkaar (foto 4). Het betongaas is verwijderd en beide pijpen zijn afgegraven. Ook deze pijpen bleken slechts enkele meters lang te zijn. Het is opgevuld met een laag klei (ca. 40 cm dik) en afgegraven aarde.

Foto 3. locatie C met twee dassenpijpen.

Locatie D: Twee pijpen die op ca. 8 meter van elkaar liggen op perceel van dhr. Houdijk (binnen de 50 meter beschermingszone, foto 5). Het betongaas is verwijderd en de pijpen zijn afgegraven. De pijpen bleken onderling verbonden te zijn met halverwege een kleine kamer zonder nestmateriaal. Ze zijn opgevuld met een laag klei (ca. 40 cm dik) en afgegraven aarde.

Foto 4. Locatie D met twee dassenpijpen.

Locatie E: Eén pijp, die duidelijk al lange tijd niet in gebruik was (foto 6). De pijp is afgegraven. Deze bleek slechts enkele meters lang te zijn. Hij is opgevuld met een laag klei (ca. 40 cm dik) en afgegraven aarde.

Foto 5. Locatie E met één dassenpijp.

Locatie F: Twee pijpen op vier meter naast elkaar in een gemengd bosje (op rand van 50 meterzone, foto 7). Het betongaas is verwijderd en beide pijpen zijn afgegraven. Ze zijn opgevuld met een laag klei (ca. 40 cm dik) en afgegraven aarde.

Foto 6. Locatie F met twee dassenpijpen.

NB 1: de aanwezigheid van een latrine met verse dassenkeutels bewijst dat de burcht (bij de toegang naar het sportveld) nog volop in gebruik is.

NB 2: tijdens de werkzaamheden werd met dhr. Van der Plas, bewoner van het perceel waarop de meeste bovengenoemde dassenholen zich bevinden, de optie besproken van een alternatieve behuizing voor de dassen uit de grote burcht op het terrein van dhr. Houdijk. Dhr. Van der Plas voelt weinig voor het projecteren van zo'n terp in de griendbosjes. Wel kan hij zich vinden in het uitbreiden van de op zijn terrein aanwezige hoop aarde en snoeisel (locatie XX, foto 8 en figuur 1). Deze ophoging is ca. 23 meter lang en 2 tot 5 meter breed. De hoogste plek ligt op ca. 2 ½ meter. In deze hoop bevindt zich al een belopen dassenpijp, andere pijpen aan de voet van de hoop zijn recent niet gebruikt. Dhr. Van der Plas stelt voor om de uitbreiding deels op zijn perceel en deels op het aangrenzende perceel plaats te laten vinden. Beide percelen zouden in het verleden deel uitgemaakt hebben van een vuilnisbelt en lijken daarom niet geschikt voor (toekomstige) bebouwing.

Op zich lijkt het voorstel van dhr. Van der Plas reëel, maar er kleven wel enkele bezwaren aan een terp die op beide, aangrenzende percelen ligt:

- Discussies over eigendomsrechten
- Rekening te houden met de wensen van meerdere eigenaren
- Tussen beide percelen ligt een sloot met knotwilgen. De sloot zou gedempt moeten worden om te voorkomen dat de terp gaat verzakken wanneer de sloot volloopt. De knotwilgen, waardevolle landschapselementen zouden verwijderd moeten worden.

Foto 7. Locatie XX met de aanwezige hoop aarde en snoeisel op het perceel van Dhr. Van der Plas.

Literatuur

Popelier, T. & V. Dijkstra, 2021. Problematiek Dassenholen Maasdijk Overlangel. Notitie N2021002, Zoogdiervereiniging, Nijmegen.